www.xtrapapers.com

Sonraíocht Nua

Rewarding Learning

Uimhir Lárionaid

71	

Uimhir Iarrthóra

General Certificate of Secondary Education
2011

Eacnamaíocht Bhaile

Aonad 1: Aiste Bia agus Sláinte agus Feasacht Tomhaltóra

[GHE11]

DÉ MÁIRT 17 BEALTAINE, MAIDIN

GHE11

AM

1 uair 30 nóiméad.

TREOIR D'IARRTHÓIRÍ

Scríobh d'Uimhir Lárionaid agus d'Uimhir Iarrthóra sna spásanna chuige sin ag barr an leathanaigh seo.
Scríobh do fhreagraí sna spásanna chuige sin sa scrúdpháipéar seo.
Roinn A: Aiste Bia agus Sláinte: 6 cheist.
Roinn B: Feasacht Tomhaltóra: 4 cheist.
Freagair **gach ceann** de na **deich** gceist.

EOLAS D'IARRTHÓIRÍ

Is é 100 an marc iomlán don pháipéar seo.
Léiríonn figiúirí idir lúibíní ar thaobh na láimhe deise de leathanaigh na marcanna atá ag dul do gach ceist nó do gach cuid de cheist.
Measúnófar caighdeán na cumarsáide scríofa i gceisteanna **5**, **6**, agus **10**.

Don Scrúdaitheoir amháin	
Uimhir Ceiste	Marcanna
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
Marc Iomlán	

www.xtrapapers.com

ROINN A – AISTE BIA AGUS SLÁINTE

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

1 **(a)** Lipéadaigh na codanna seo a leanas de phláta an dea-chothaithe

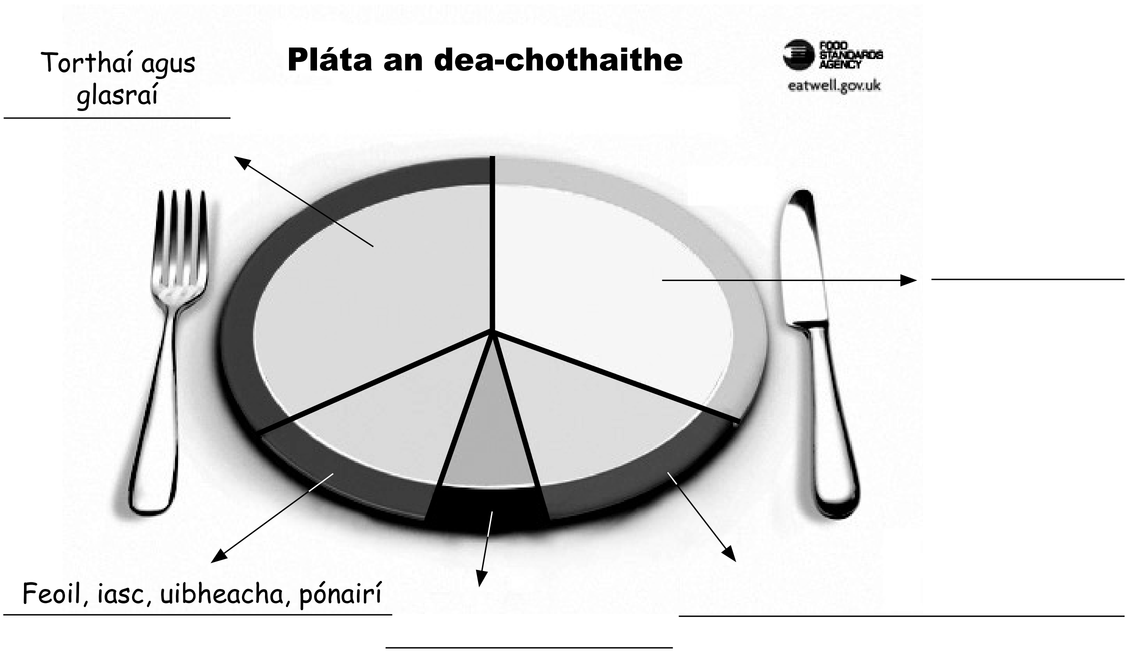

© (adapted) published by the Food Standards Agency – Crown copyright 2007. FSA/1198/0907 [3]

(b) Molann an Ghníomhaireacht um Chaighdeáin Bhia '8 leid le haghaidh dea-chothaithe'.

Scríobh **3** cinn de na leideanna seo.

1. ______________________________ [1]

2. ______________________________ [1]

3. ______________________________ [1]

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

2 Is cuid thábhachtach den aiste bia iad torthaí agus glasraí.

(a) Scríobh **ceithre** dhóigh ar féidir torthaí agus glasraí a úsáid go cruthaitheach san aiste bia.

1. ______________________________ [1]

2. ______________________________ [1]

3. ______________________________ [1]

4. ______________________________ [1]

(b) Mínigh **dhá** dhóigh a dtéann torthaí agus glasraí chun tairbhe do shláinte páistí (4–11 bliain d'aois).

1. ______________________________

____

____

______________________________ [2]

2. ______________________________

____

____

______________________________ [2]

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

3 Anseo thíos tá an t-oideas do Phasta Bácáilte ach athraíodh **3** cinn de na chomhábhair.

Pasta Bácáilte

An Chéad Oideas	An tOideas a athraíodh
200 g pasta	
50 g de bhagún stríocach	50 g de shicín cócaráilte
50 g de cháis Chéadair	50 g de cháis Chéadair bheagmhéathrais
$\frac{1}{2}$ taespúnóg de shalann	
40 g d'im	40 g de mhargairín il-neamhsháithithe
40 g de phlúr bán	
575 ml de bhainne	

(a) Na hathruithe a rinneadh ar an oideas seo, is féidir go mbeidh siad ina gcuidiú do dhuine atá buartha faoi Ghalar Corónach Croí. Mínigh cad chuige.

____ [6]

(b) Luaigh **dhá** athrú eile is féidir a dhéanamh leis an oideas seo a fheabhsú.

1. ____ [1]

2. ____ [1]

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(c) Is bia ardriosca é sicín.

Pléigh an dóigh ar féidir nimhiú bia salmonella a chosc nuair a bhíonn sicín á láimhseáil agat.

[6]

(d) An tOifigeach Sláinte Comhshaoil, cuir síos ar an dóigh a gcosnaíonn sé an tomhaltóir trí bhia a choinneáil sábháilte.

[4]

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

4 Tá baol ann go dtiocfaidh oistéapóróis ar mhná óga agus iad níos sine.

(a) Luaigh **dhá** phíosa comhairle, **seachas** aiste bia, ba chóir do mhná óga a leanúint le baol oistéapóróise a laghdú.

1. ______________________________ [1]

2. ______________________________ [1]

(b) Pléigh an ról atá ag vitimín D agus ag cailciam maidir le sláinte na gcnámh.

____

____

____

____

____

____

____

______________________________ [4]

(c) Cuirtear cailciam agus vitimín D le bia amhail arán agus margairín.

Pléigh **dhá** chúis a ndéantar bia a láidriú.

1. ______________________________

____

____

______________________________ [2]

2. ______________________________

____

____

______________________________ [2]

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

5 Pléigh na buntáistí agus na míbhuntáistí a bhaineann le bianna saoráideacha maidir le sláinte agus stíl mhaireachtála teaghlaigh ghnóthaigh.

[9]

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

6 Daoine a imríonn cuid mhór spórt, luaigh agus mínigh dóigheanna ar féidir aiste bia sláintiúil a bheith acu.

[9]

www.xtrapapers.com

ROINN B – FEASACHT TOMHALTÓRA

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

7 **(a)** Scríobh **dhá** chineál de na meáin chumarsáide is féidir a úsáid le fógraíocht a dhéanamh.

1. ____________________ [1]

2. ____________________ [1]

(b) Mínigh an dóigh a mbeadh tionchar ag an tsiombail seo ar thomhaltóirí nuair atá siad ag ceannach t-léine.

CÓIRTHRÁDÁIL ®

© *FairTrade Foundation*

____

____

____

____________________ [2]

(c) Pléigh an dóigh a mbíonn tionchar ag na tosca seo a leanas ar thomhaltóirí nuair a bhíonn siad ag siopadóireacht do bhia.

1. Cultúrtha

____

____

____

____________________ [2]

2. Síceolaíoch

____

____

____

____________________ [2]

www.xtrapapers.com

8 **(a)** Scríobh **3** rud a chuirfeadh cosc ar dhuine a bheith ina thomhaltóir éifeachtach.

1. ______________________________ [1]

2. ______________________________ [1]

3. ______________________________ [1]

(b) Pléigh **dhá** thoradh is féidir a bheith ann do dhaoine nach ndéanann a gcuid airgid a bhainistiú mar is ceart.

____

____

____

____

____

____

____

______________________________ [4]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(c) Cuireann cuid mhór siopaí cárta siopa ar fáil do chustaiméirí le híoc as earraí.

Cad é do bharúil de seo?

[6]

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

9 **(a)** Cad é do bharúil de chainéil siopadóireachta mar dhóigh le hearraí a cheannach?

[4]

(b) Na Rialacháin um Chosaint Thomhaltóirí (Ciandíol) 2000, mínigh an dóigh a gcosnaíonn siad tomhaltóirí a cheannaíonn earraí ó chainéal siopadóireachta.

[2]

(c) An iris "Which?", cuir síos ar an dóigh a dtugann sí tacaíocht agus faisnéis do thomhaltóirí.

[4]

www.xtrapapers.com

10 Pléigh an dóigh a mbíonn tionchar ag margaíocht ar pháistí nó ar thomhaltóirí atá ag ceannach earraí do pháistí.

[9]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.xtrapapers.com

SEO DEIREADH AN SCRÚDPHÁIPÉIR

www.xtrapapers.com

www.xtrapapers.com

Cuireadh isteach ar chead chun an t-ábhar cóipchirt uile a atáirgeadh.
I gcásanna áirithe is féidir nár éirigh le CCEA teagmháil a dhéanamh le húinéirí cóipchirt agus beidh sé sásta na hadmhálacha sin a fágadh ar lár a chur ina gceart amach anseo ach é a chur ar an eolas.